

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Celem projektu jest analiza wpływu odmiennych kontekstów instytucjonalnych na dynamikę i wzory ewolucji sąsiedztw w dwóch miastach postsocjalistycznych – Halle (Saale) i Łodzi. Projekt koncentruje się na analizie porównawczej procesów suburbanizacji, gentryfikacji i rozwoju "socjalistycznych" osiedli blokowych. Postawiono następujące pytania badawcze:

- Jak daleko wzory i dynamika ewolucji sąsiedztw w Niemczech i Polsce podążają za teoretycznymi przewidywaniami posocjalistycznych zmian z lat 1990? Jakie podobieństwa i różnice można znaleźć?
- Jakie czynniki instytucjonalne i konteksty odpowiadają za te podobieństwa i różnice? W jaki sposób wpływają one na wybory mieszkaniowe ludności?

Kwestie te są rozpatrywane przez studia przypadków (po cztery sąsiedztwa w obu miastach).

W projekcie wykorzystana zostanie triangulacja metodologiczna. Zastosowane zostaną różnorodne metody badań: wywiady z ekspertami, analiza treści kluczowych dokumentów, pogłębione wywiady z mieszkańcami oraz analiza danych statystycznych.

Powodem podjęcia takiej tematyki badań były trzy istotne, empiryczne i koncepcyjne luki w aktualnym stanie wiedzy o zróżnicowaniach mieszkaniowych po okresie socjalizmu. Po pierwsze, znaczenie różnic w ścieżkach transformacji instytucjonalnej dla ewolucji sąsiedztw nie zostało jeszcze systematycznie przebadane. Po drugie, większość badań przeprowadzona została już ponad dziesięć lat temu, to znaczy, że zostały wykonane w pierwszej dekadzie transformacji posocjalistycznej. Ponieważ tempo przemian miejskich przyspieszyło znacząco po roku 2004, gdy kraje Europy Środkowej i Wschodniej przystąpiły do UE, jest wątpliwe, że wyniki tych badań te są nadal aktualne. Co więcej, zakres geograficzny dotychczasowych badań jest ograniczony, a zdecydowana większość z nich dotyczyła nielicznych stolic europejskich (zwłaszcza Budapesztu, Pragi, Warszawy, Tallina i Wschodniego Berlina), podczas gdy miasta drugiej i trzeciej rangi były z nich w dużej mierze wykluczone. Można stwierdzić, że z nielicznymi wyjątkami, większość badań dotyczących zmian społeczno-przestrzennych w miastach Europy Środkowej i Wschodniej w pierwszej dekadzie 21 wieku nadal opiera się na danych wtórnych i odnosi się do regionów stołecznych. Po trzecie, rzadko można w tym zakresie znaleźć dokładne i metodologicznie wiarygodne analizy porównawcze. Innymi słowy, to, co jest przedstawiane jako analiza porównawcza, jest często tylko zestawieniem pojedynczych przypadków, które w jakiś sposób łączy analizowany temat. Chociaż takie prace mogą dostarczyć cennych informacji na temat różnych aspektów ewolucji sąsiedztw w miastach Europy Środkowej i Wschodniej, to jednak nie pozwalają na pełne zrozumienie zróżnicowań mieszkaniowych po 1989 roku.

Ogólnie rzecz biorąc, chociaż badania miast posocjalistycznych w ciągu ostatnich dwóch dekad szybko postępowały i obecnie wiemy więcej niż kiedykolwiek wcześniej o różnych wzorach i dynamice ich rozwoju, prowadzone analizy nadal w większości oparte są na studiach pojedynczych przypadków, w większości reprezentujących miasta stołeczne. W takiej sytuacji porównania między różnymi miastami są raczej niesystematyczne i nie ma praktycznie żadnych badań, które podejmują się szczegółowego omówienia różnych trajektorii transformacji instytucjonalnej i analizy ewolucji sąsiedztw w różnych kontekstach.